

**Transdigi: Liikenteen
sähköistymisellä vähennetään
päästöjä – mutta millä muulla
voisimme vaikuttaa
kaupunkiliikenteeseen?**

23.6.2021 14.00-15.30

Lämpimästi tervetuloa webinaariin!

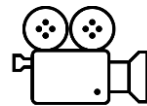
Toimintatavat

Pyydämme pitämään mikrofonit mykistettynä ja videokuvan suljettuna esitysten ajan.

Voit laittaa kysymyksiä, kommentteja ja ajatuksia aiheeseen liittyen chatiin koko tilaisuuden ajan. Käymme näitä läpi kunkin esityksen jälkeen. Halutessasi voit myös pyytää puheenvuoron esityksen jälkeen kättä nostamalla painamalla kuvakkeesta

Webinaari tallennetaan ja sen katsomiseen lähetetään linkki tilaisuuden jälkeen. Esitykset saa myös luettavana versiona tilaisuuden jälkeen.

Jos sinulla on teknisiä ongelmia, otathan yhteyttä chatin tai sähköpostin kautta. Sinua auttaa marjo.savinainen@motiva.fi.

Ohjelma

Klo 14.00 Tervetuloa webinaariin!

**Liikenteen sähköistymisellä vähennetään päästöjä
– mutta millä muulla voisimme vaikuttaa
kaupunkiliikenteeseen? Systemidynaaminen
mallinnus vaikutusten arvioinnin välineenä**

Puhujina:

Merja Penttinen, VTT

Henri Wiman, VTT

Keskustelua ja kommentteja

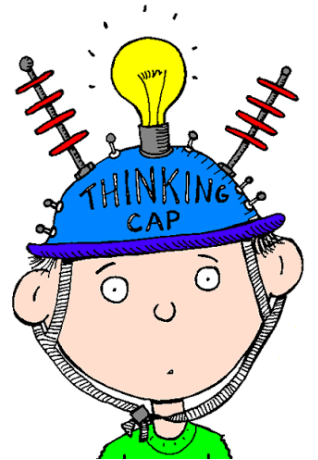
Klo 15.30 Tilaisuus päättyy

Taustaa

Monet tekijät vaikuttavat liikenteen CO2-päästöihin

- Liikenteen sähköistymisen vaikutukset ovat merkittävät, ja niitä on mallinnettu useissa aiemmissa hankkeissa.
- Liikkujien omilla valinnoilla on myös merkitystä – toki käyttövoiman valinnassa, mutta myös kulkutavan valinnassa – erityisesti kaupungeissa, joissa on toimiva joukkoliikenne ja päivittäisten matkojen etäisyydet ja infra ovat sellaisia, että myös kävely ja pyöräily on mahdollista, ainakin osalla matkaa.
- Kulkutavan valinnalla on vaikutusta kaupunkialueilla liikenteen sujuvuuteen (ruuhkiin), liikenteen tilantarpeeseen jne.
- Mitä tekijöitä liikkujien päätöksenteon taustalla on – ja mikä niissä tapahtuvien muutosten vaikutus kulkutapavalintaan – ja sitä kautta päästöihin on?

Miten lähdimme liikkeelle?

VTT CityTune ja systeemidynaaminen mallinnus

+

Liikennejärjestelmäosaaminen

Malli kaupunkiliikenteen CO2 päästöjen vähentämisestä

Transformation of Impact Assessment

Backward looking

Future oriented

Techno-economic

Societal

Linear

PROBLEM → FIX

Systemic

Goal oriented

Learning oriented

Motiva

Data analytics

System Dynamics

Descriptive
analytics

What is the
current
situation?

Diagnostic
analytics

Which factors have
contributed to the current
situation?

Predictive
analytics

What is going to
happen to the
system?

Prescriptive
analytics

What can be done in
order to reach the
desired impact?

Quantitative data based methods

Qualitative narrative methods

Systems Thinking and System dynamics

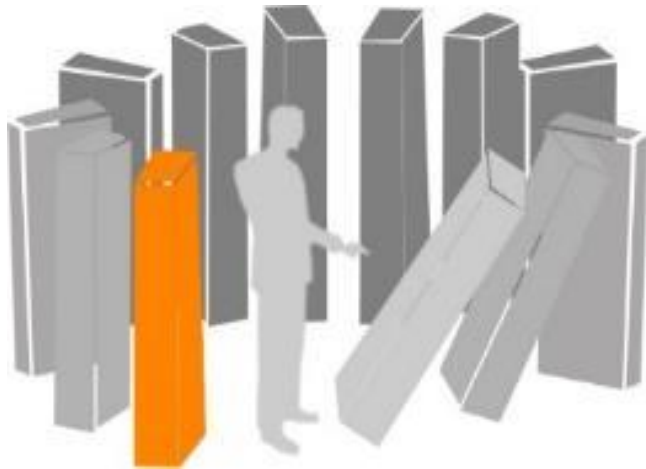
Identifying complex cause and effect relationships

Tool to help construct and communicate mental models

Understanding the long- and short-term consequences of actions

Foreseeing unintended consequences

Finding leverage – seeing where actions and change can lead to significant and enduring improvements

Simulating policies under different assumptions and uncertainties

Tämän analyysin ohjaavia ajatuksia

Toimi

Vaikutus

Systemi:

Mitä toimi *tekee*?
Mikä on *oleellista*?
Mitä pitää *olettaa*?
Mitä *tiedetään*?

Muutoksen ymmärtäminen

“Muutostarinan” kolme elementtiä ovat **toimi**, toimen **vaikutus**, ja jokin **systemi** joka yhdistää nämä kaksi

Kun yksi palanen puuttuu, konkreettinen toiminta uhkaa olla **riittämätöntä, väärää, tai olematonta**

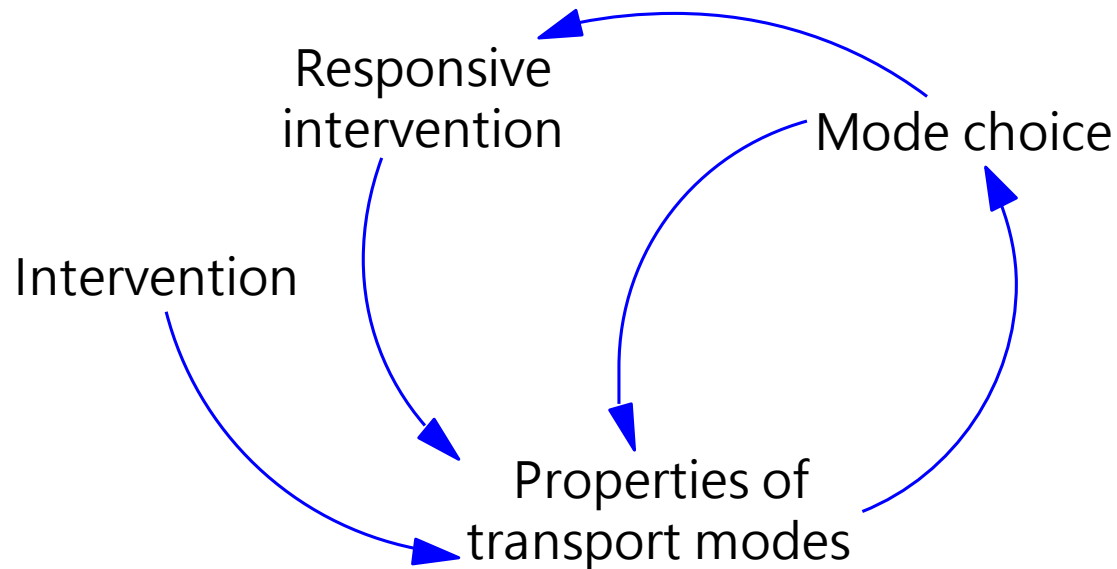
Simulaatiomallinnus voi auttaa systeemin ymmärtämisessä ja vaihtoehtojen testaamisessa

Dynaaminen näkökulma

Dynaamisuus mahdollistaa usea realistisen ja tärkeän ilmiön käsittelyn simulaatiossa

Miten suuria yhteiskunnallisia muutoksia ylipäätään tapahtuu?

- Joku tekee kerralla suuren intervention
- Muutokset johtavat **suuren vipuvoiman** muutoksiin
- Muutokset **vahvistavat itseään** ajan halki louden nopeita ja “voittamattomia” trendejä

Simulaatiomalli

Tärkeimmät mallin palaset

Liikennejärjestelmä (3 kulkutapaa x 3 matkatyyppiä)

- Kulkutavan mahdollisuus
- Kustannukset käyttäjälle
- Ruuhkautuminen
- Helppous

Käyttäytymisen tekijät

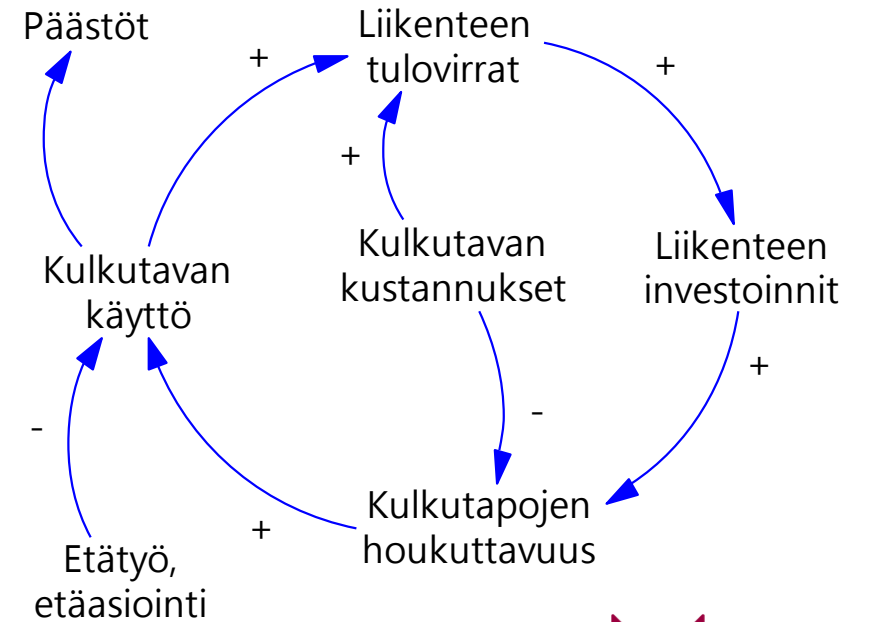
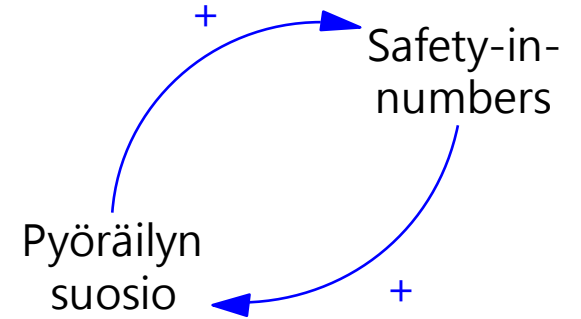
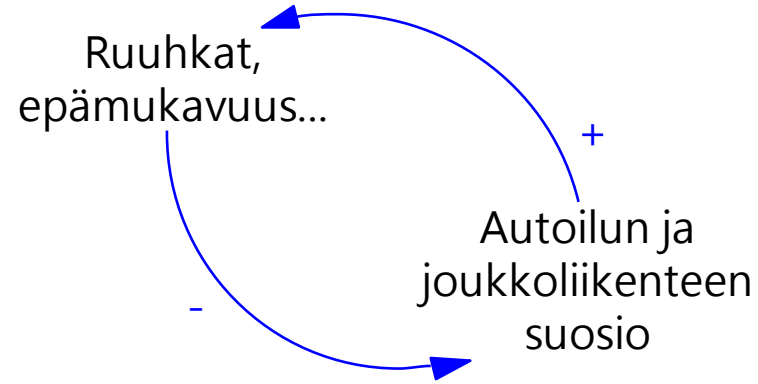
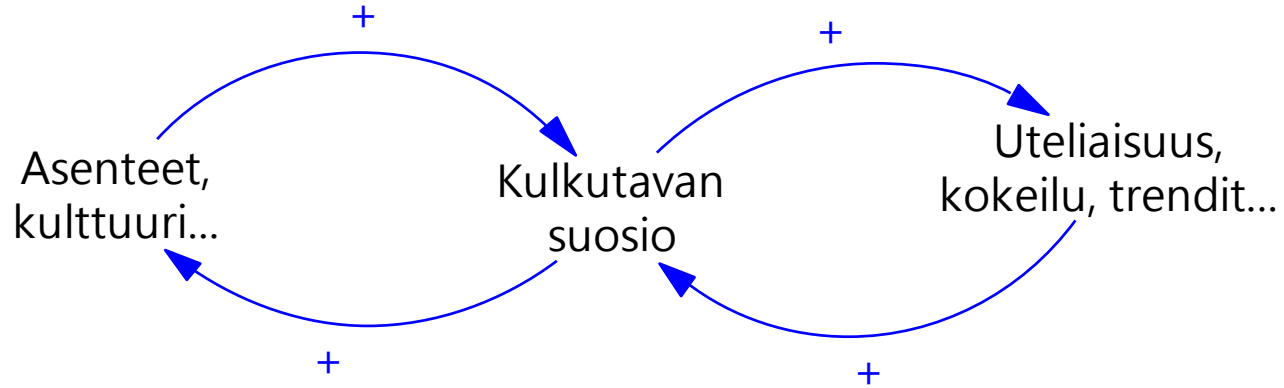
- Helpottavat tekijät (facilitating conditions)
- Tottumukset (habits)

- Aikomus (intention)
  - Vaikutukset (outcomes)
  - Tunne (affect)
  - Joukkopaine, uteliaisuus (social factors)

Pääindikaattorit

- Matkojen lukumäärät ja jakaumat tyypeittäin liikennejärjestelmän tasolla
- KHK päästöt liikennejärjestelmän tasolla

Joitain dynamiikkoja

Joitain dynamiikkoja

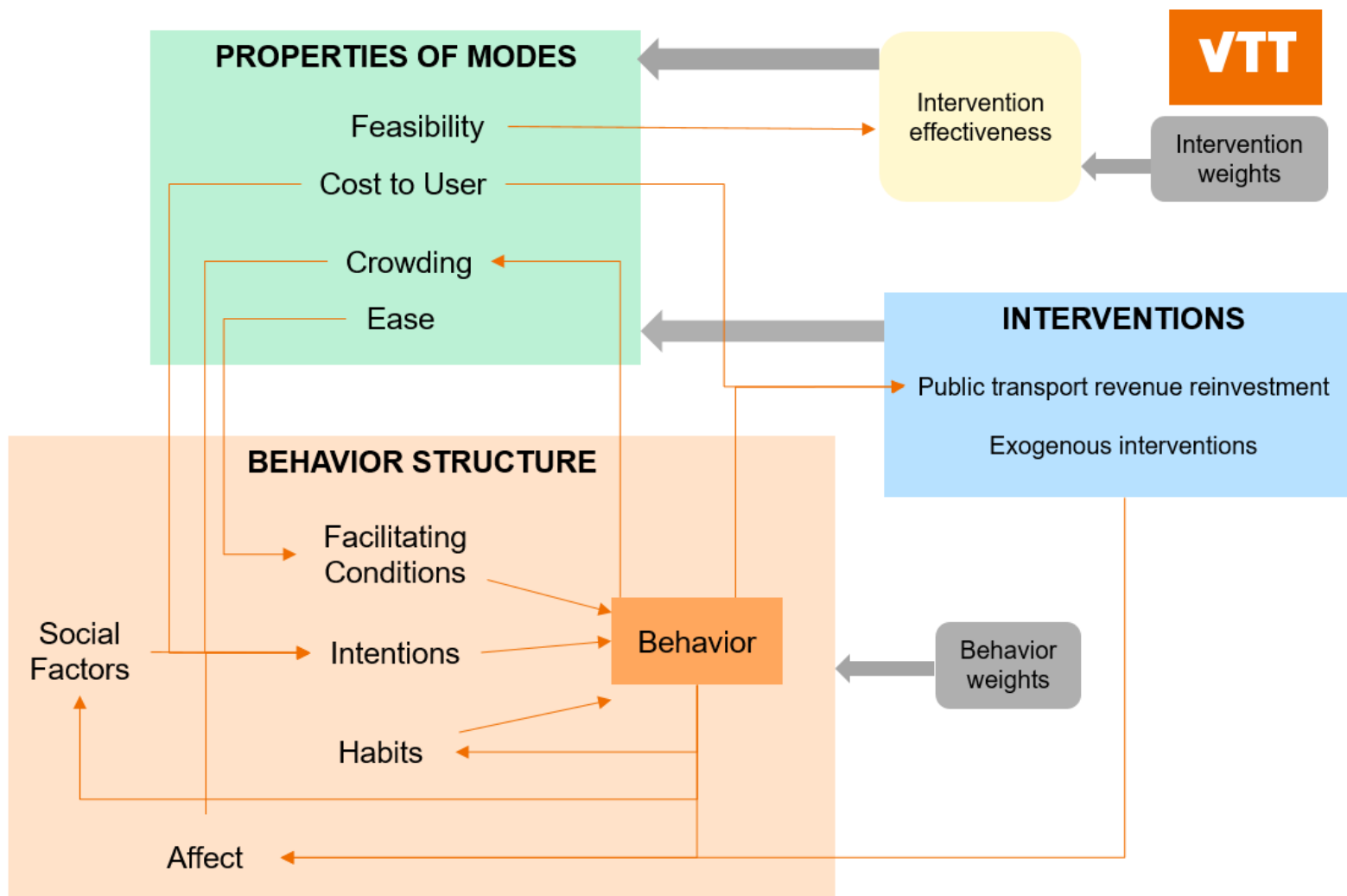
Ruuhkautuminen: kun kulkutavan suosio kasvaa, siitä tulee vähemmän houkuttava – ellei samalla kapasiteettia lisätä!

Safety-in-numbers: kun aktiivimatkustamisen suosio kasvaa, siitä tulee houkuttavampaa

Trendit: kulkutavan houkuttavuus kasvaa/laskee, kun kulkutavan suosio kasvaa/laskee on siihen

Asenteiden muutos: Kulkutavan houkuttavuus kasvaa, kun jokin signaloi “maailma muuttumista” (esim. suosion kasvu, ohjaustoimet...)

Mallirakenne

Toimet kohdistuvat kulkutapojen eri ominaisuuksiin

Kulkutapojen ominaisuudet vaikuttavat päätöksenteon eri elementteihin

Rakenteen uskottavuus mahdollistaa paremman analyysin myös ilman tarkkoja parametreja

Tämän työn valokeilat ja katveet

Valokeilassa

- Selitetään tulevaisuuden muutosta
- Huomioidaan päällekkäisiä ja erisuuntaisia muutoksia
- Kertautuvuus ja tasapainottavuus ajan halki
- Käyttäytymisen monet tekijät - eriteltyinä ja hierarkiassa
- Kokonaisuudet, suuret linjat
- Päätöksenteko epävarmuuden kontekstissa

Katveessa

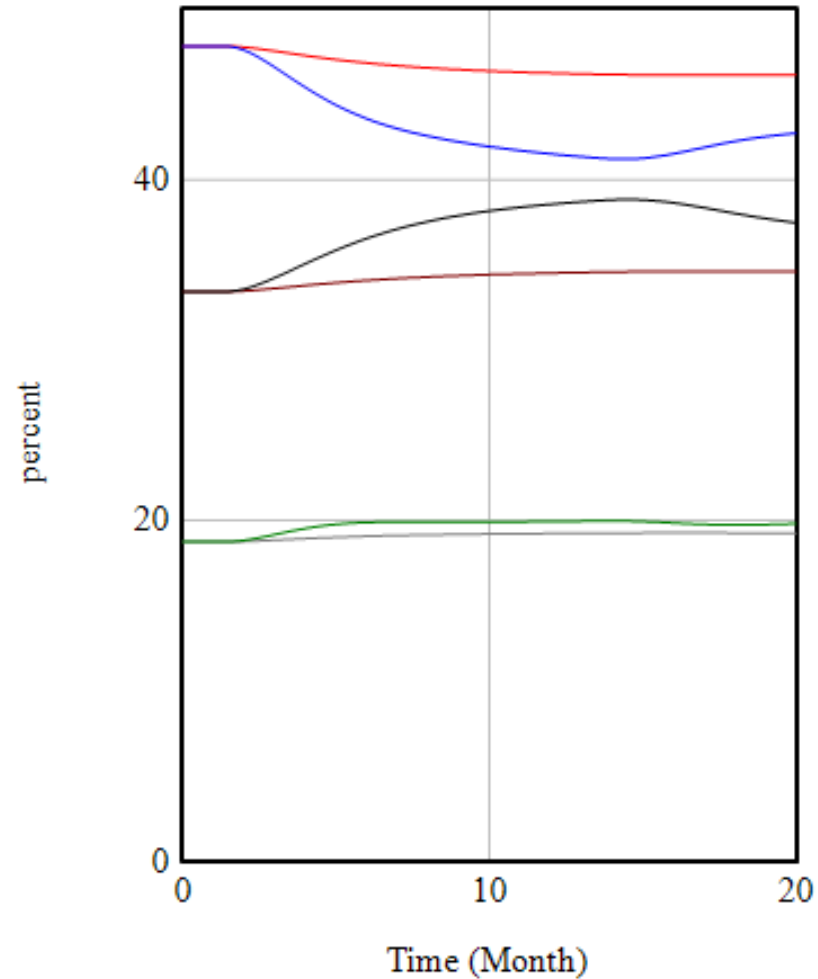
- Ei selitetä nykytilaa tai vaikutussuhteiden voimakkuutta
- Käyttäjien kulkutapa rankingit – mihin kulkutapaan ensisijaisesti siirrytään mistäkin kulkutavasta, missäkin kontekstissa
- Vaikutussuhteiden keikahduspisteet (voi lisätä!)
- Tekninen kehitys (esim. EV)

Alustavia testituloksia

Mode split overall

Päätöksenteon eri painotuksia

Skenaario: autoilun kustannukset ylös

Testi: korostetaan joko *aikomuksia* tai *helppoutta* päätöksenteossa

Johtopäätöksiä:

1. Kustannuksien ohjaus vaikuttaa vähemmän/enemmän, kun ihmisten oletetaan korostavan helppoutta/aikomuksia päätöksissään (vrt. Punainen vs. sininen)
2. Ruuhkautuminen toimii joukkoliikennettä vastaan, trendieffekti suosii aktiivia kun aktiivin kasvu on suurempaa
3. Trendieffekti tuottaa aaltoilua, siten kun se on malliin määritelty

- [car] : Autoilun hinta paino aikomukset
- [car] : Autoilun hinta paino helppous
- [pt] : Autoilun hinta paino aikomukset
- [pt] : Autoilun hinta paino helppous
- [active] : Autoilun hinta paino aikomukset
- [active] : Autoilun hinta paino helppous

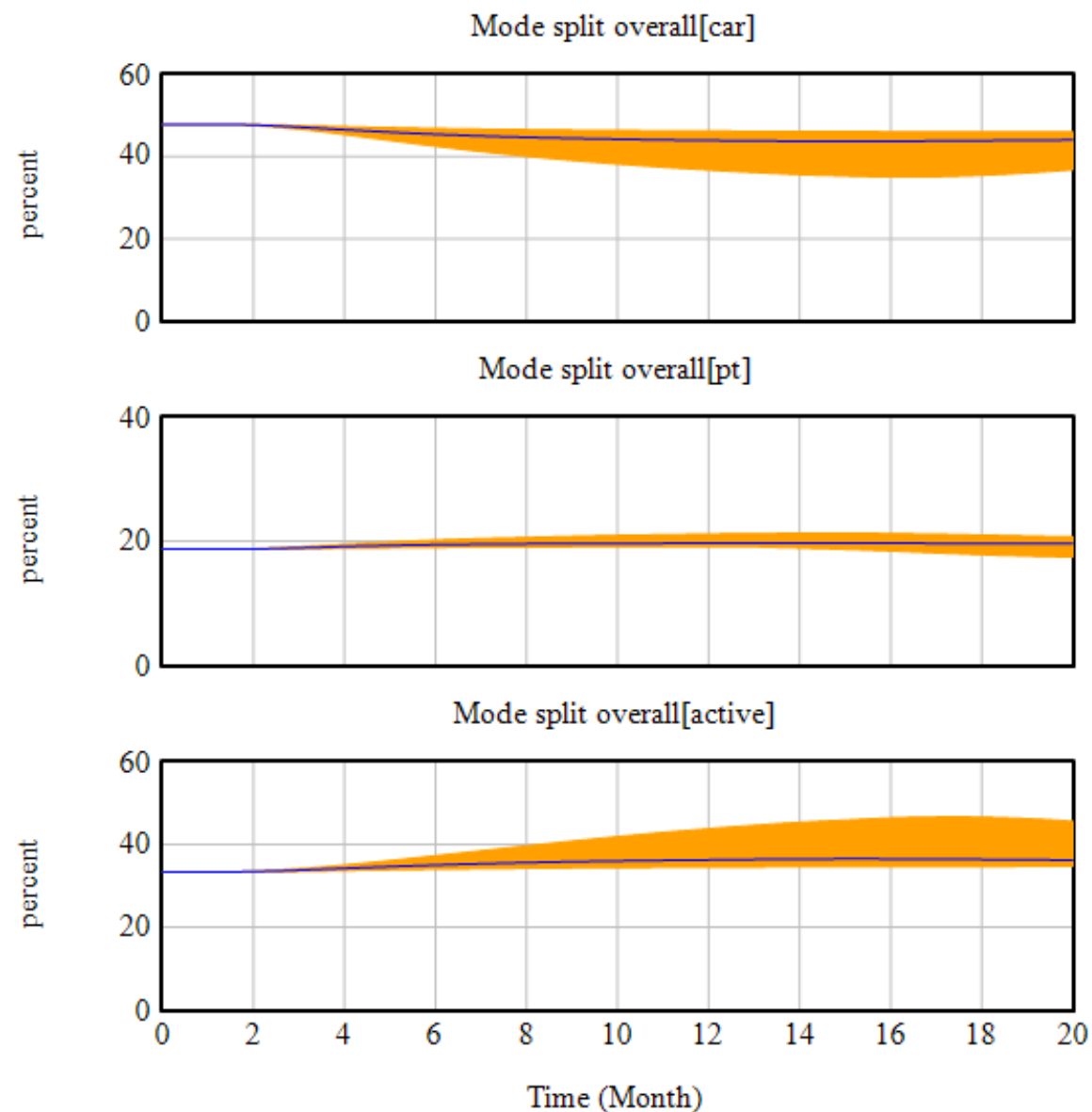
Dynamiikkojen eri painotuksia

Skenaario: autoilun kustannukset ylös

Testi: varioidaan päätöksenteon painotuksia sekä dynamiikkojen voimakkuutta:
ruuhkautuminen, trendit, pyöräilyn turvallisuus

Johtopäätöksiä:

1. Dynamiikoilla on suuri vaikutus hintaohjauksen vaikutukseen (mm. autoilun osuus 37-46% simulation lopussa)
2. Autoilusta pois ohjaaminen voisi laukaista positiivisen dynamiikan aktiiviliikenteessä

Trendien ja asenteiden muutokset

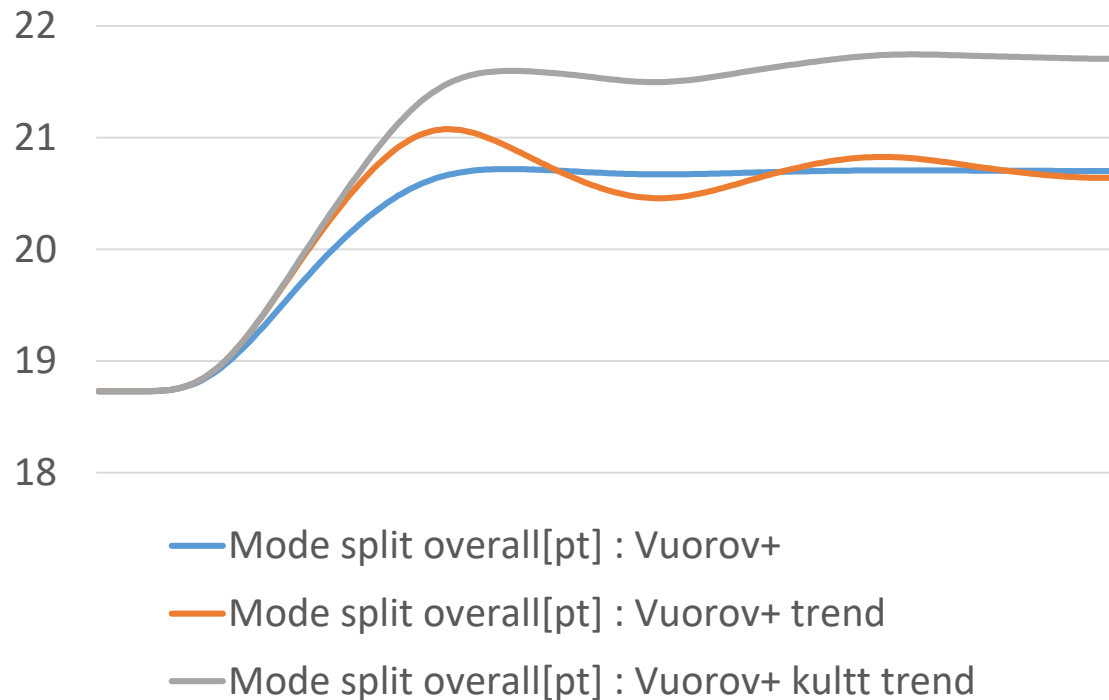
Skenaario: vuorovälejä tiuhennetaan

Testi: *trendi- ja asennemuutosten* dynamiikkoja vaihdellaan

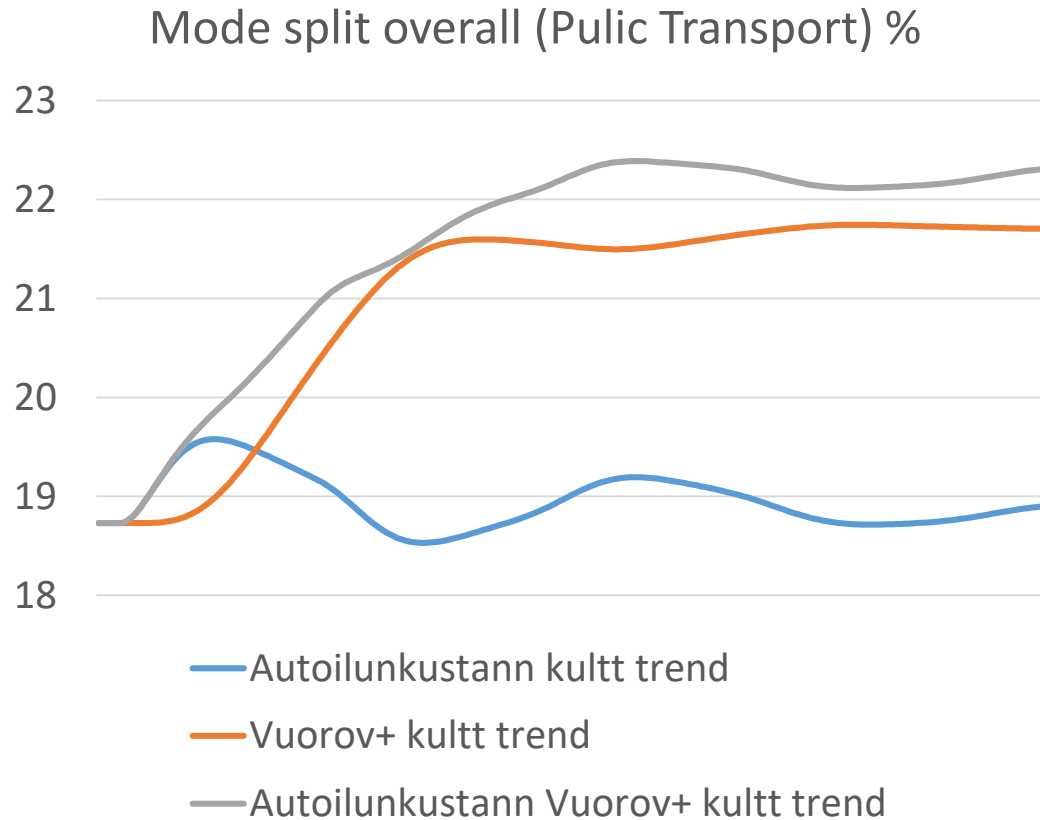
Johtopäätöksiä:

1. Trendit kiihdyttävät menillään olevaa muutosta, mutteivät yksin johda pysyvään kulkutavan suosion nousuun (vrt. sininen vs. oranssi)
2. Jos kulkutavan suosio *sekä* kannustaa muita kokeilemaan, *että* iskostaa myönteisiä asenteita, saadaan pysyvä suosion kasvu (vrt. harmaa vs. sininen/oranssi)

Mode split overall (Public Transport) %

Trendien ja asenteiden muutokset

Skenaario: Kuljutavan valinnat vaikuttavat trendien ja asenteiden muutokseen

Testi: valitaan eri ohjaustoimia

Johtopäätöksiä:

1. Usea päällekkäinen interventio luo summaansa suuremman yhteisvaikutuksen, sillä ne molemmat vahvistavat asenne- ja trendimuutosta (vrt. sininen+oranssi vs. harmaa)

Eräs sovellus:

Miten i) edistää kevyttä liikennettä

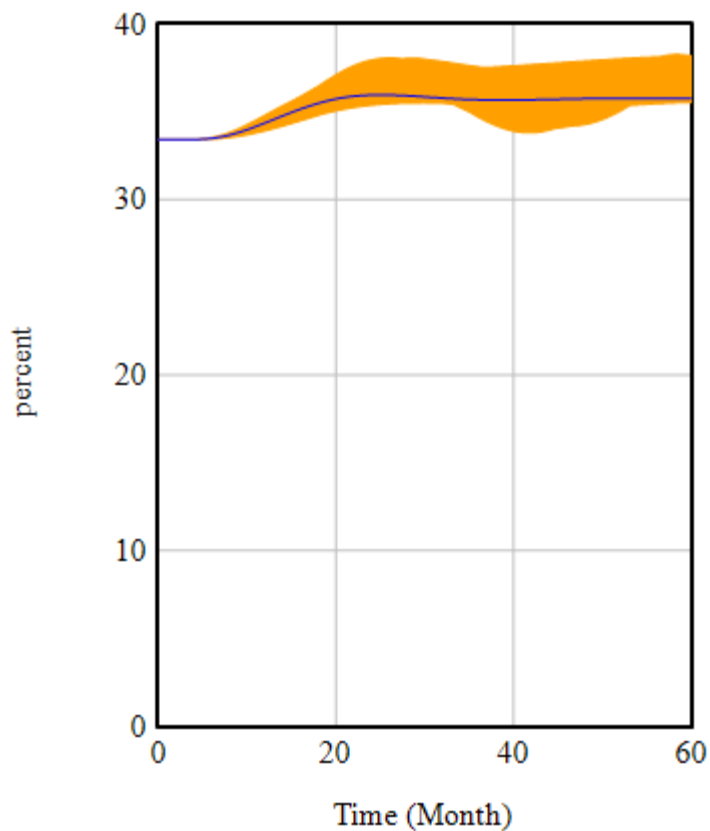
ii) vähentää päästöjä, kun epävarmuuksia on paljon?

1. Valitaan vertailtavat toimet
2. Varioidaan epävarmuuksia (päätöksenteko, dynamiikat, yksittäiset vaikutussuhteete)
3. Vertaillaan tulosten vaihteluvälejä
4. Ovatko tulokset riittäviä? Tarvitaanko lisää tietoa? Voiko parempia tuloksia saada toimia yhdistelemällä?

i) Kevyen liikenteen jakaumat eri toimien jälkeen

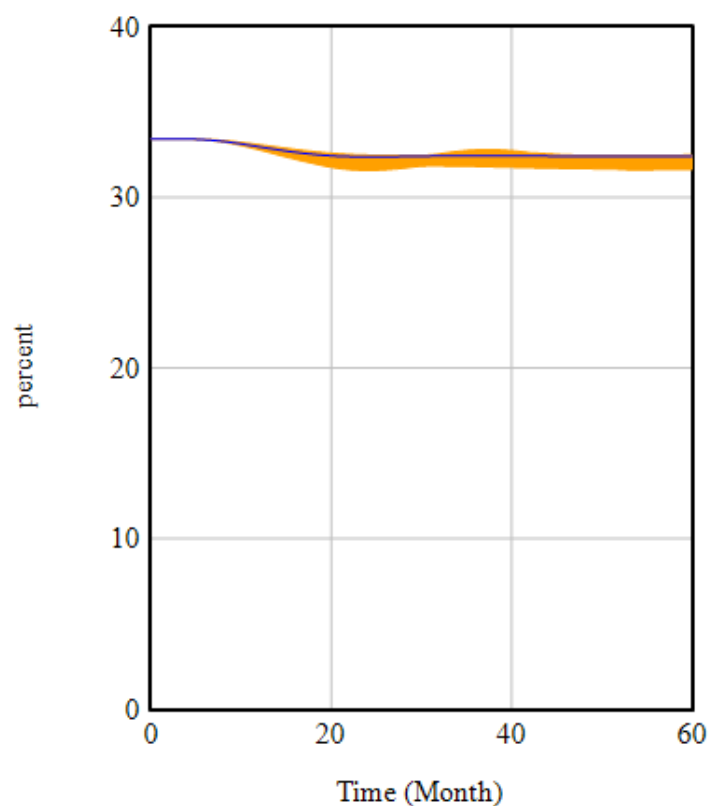
Pyörätiet

Mode split overall[active]

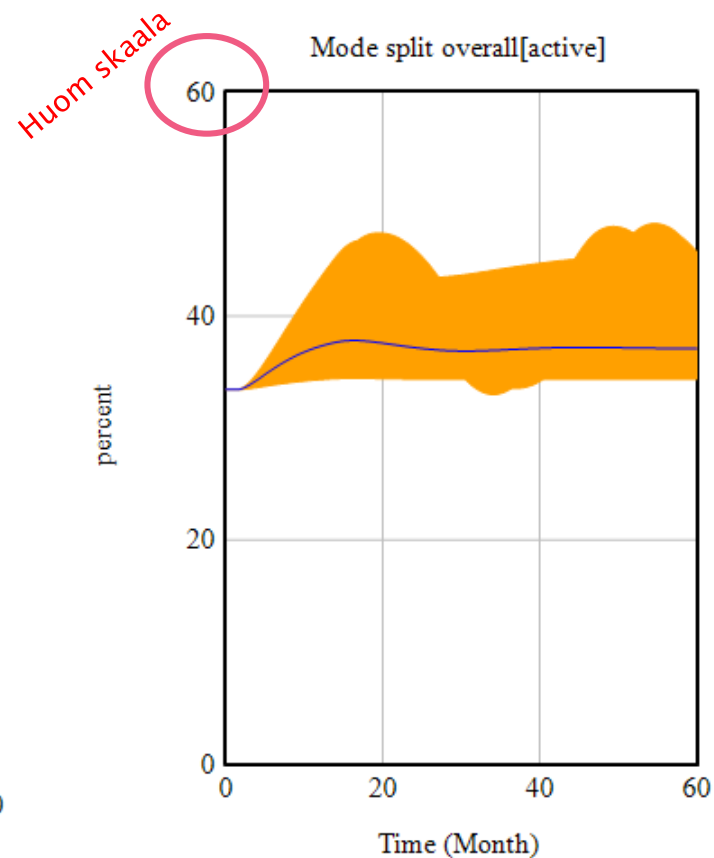
Joukkoliikenteen vuorovälit

Mode split overall[active]

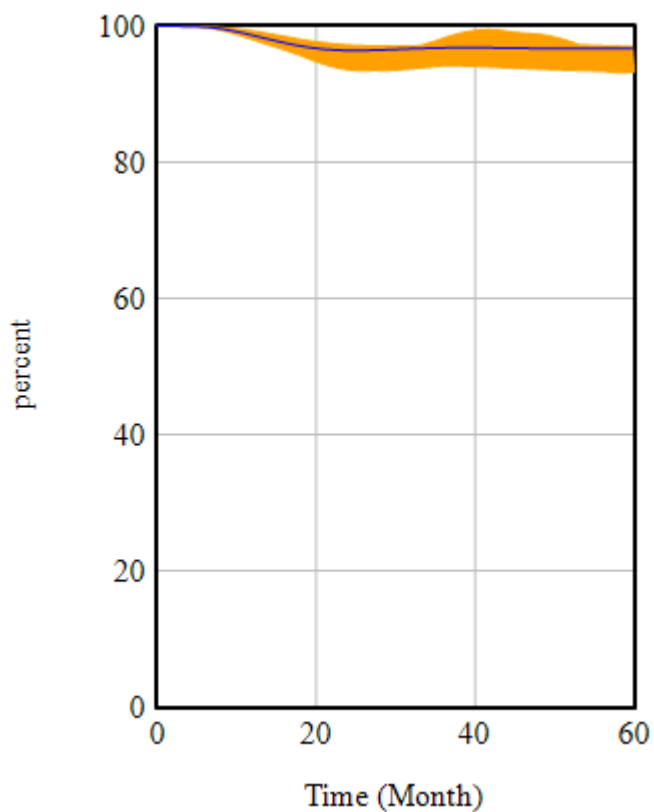
Autoilun kustannukset

Mode split overall[active]

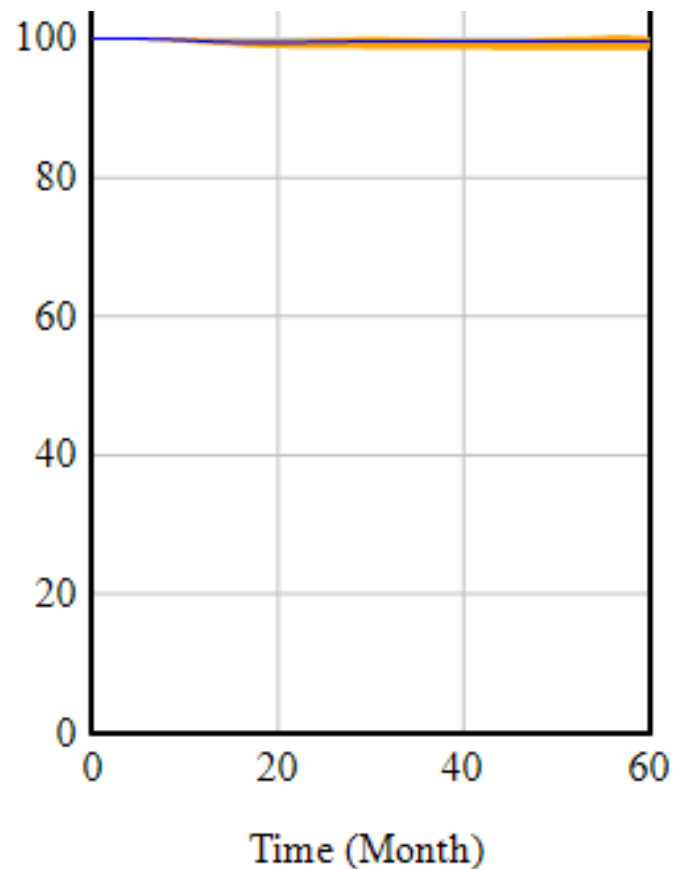

ii) Päästökehitysten jakaumat eri toimien jälkeen

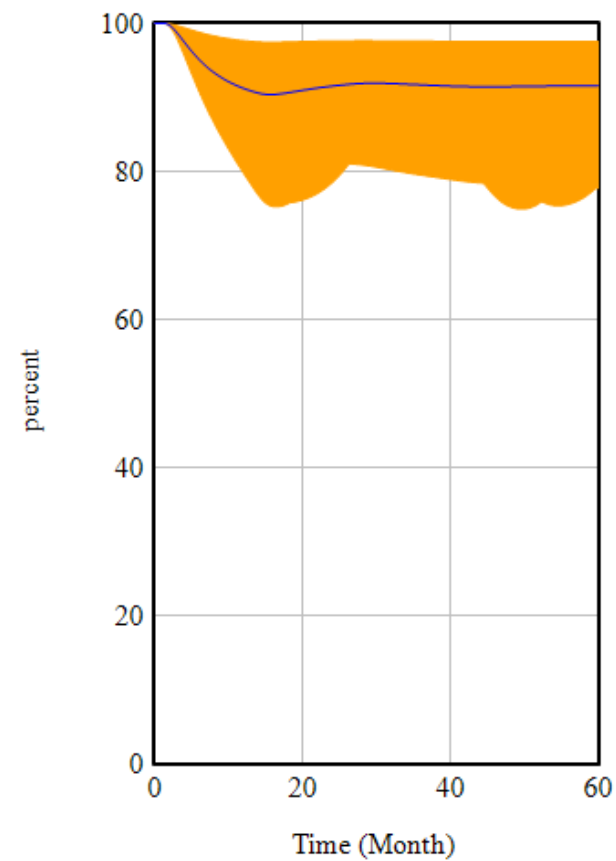
Pyörätiet

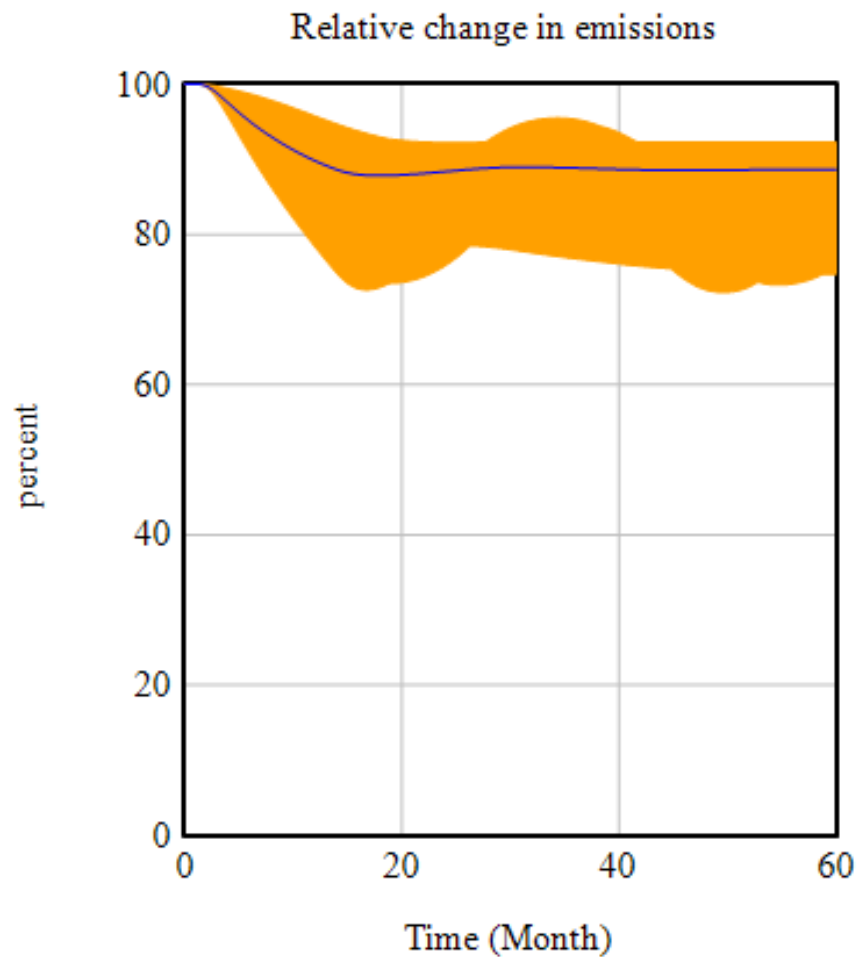
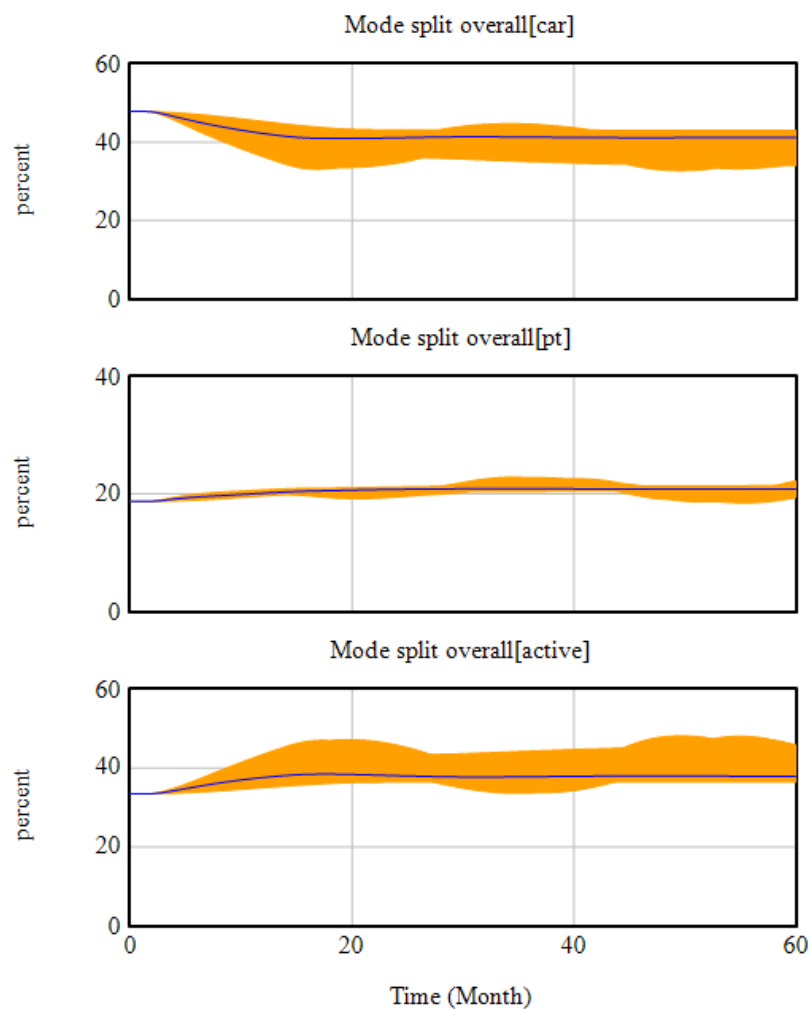
Joukkoliikenteen vuorovälit

Autoilun kustannukset

Kaikki kolme toimea kerralla

Mitä tuloksissa näkyi?

- Autoilun kustannusten noston tuloksilla oli erityisen suuri vaihteluväli
- Vuorovälejä tihentämällä ei juuri häiritty aktiiviliikennettä, muttei myöskään laskettu päästöjä
- Toimien yhdistäminen *paransi pessimistisimpiä päästökehityksiä, muttei juuri parantanut parhaita päästötuloksia* verrattuna pelkkään autoilun hintaohjaukseen

Miten tällaisesta eteenpäin?

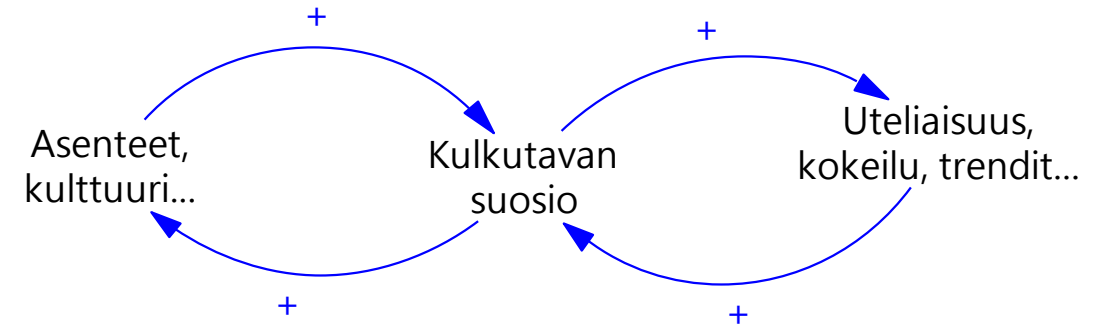
- Oliko testattavien toimien *mittaluokka* ja *laatu* relevantti?
- Oliko osa tuloksista outoja?
  - Pitäisikö jotkin “mahdollisuudet” parametreissa rajata kokonaan pois, ja miksi?
  - Jättikö malli jotain oleellista huomiotta? Olisiko se mahdollista huomioida?
- Voisiko lisää toimia yhdistää niin, että päästöt vähenevät yhä varmemmin?

Lopuksi

Kotiin vietäväksi

1. Kestävyyssiirtymissä toimien ja vaikutusten väliin voi olettaa kaikenlaista - tätä tilaa kannattaa käsitellä tarkasti
2. Laadullinen ymmärrys liikennejärjestelmästä ilman tarkkoja parametreja voi kantaa varsin pitkälle myös simulaatiomenetelmissä
3. Toimien yhdistäminen ottaa tehot irti positiivisista takaisinkytkennöistä sekä toistensa vahvuuksista
4. Suuria muutoksiin tapahtuu kiihdyttävien takaisinkytkentöjen kautta, kun tasapainottavia takaisinkytkentöjä vältetään

Ota yhteyttä: henri.wiman@vtt.fi

**Kiitos
osallistumisesta ja
aurinkoista kesää!**

@MotivaOy

www.motiva.fi